قازىرگى تۇرمىسىمىز تاماشا ۋارى جايلى

(باسى 1 ـ بەتتە)

"جاقسى تۇرمىس تۇگەلدەي پارتيانىڭ جاقسى ساياساتىنىڭ ارقاسىندا كەلگەن. باس شۇجيگە العىس ايتامىز، كومۇنيستىك پارتياعا العىس ايتامىز". 2014 ـ جىلدان باستاپ ابدۇقيۇم پارتيانىڭ ساياساتىن ۇگىتتەۋشى بولۇۋعا ىرىقتىلىق پەن ۋەتىنىش ەتكەن.

اسەنجان ماحات قىستاقتاعى كەدەي شارۋا، وسى بىرنەشە جىلدا ابدۇقيۇمنىڭ كومەگىنە از يە بولعان جوق ـــــ بۇرىن جەرىن تەگىن جىرتىپ، ەگىنىن جيناپ بەرسە، كەيىن كوكونىس ەگۇ، سىير باعۇ تەحنيكاسىن ۇيرەتكەن، ونىڭ ۇستىنە ەرلى ـ زايىپتى ەكەۋىن قىستاقتاعى قولونەر بۇيىمدارى شارۋالار كووپەراتيۋىنە قاتىناسىپ، سىبىرتكى جاساپ كىرىس كىرگىزۋگە تانىستىرعان.

"قازىر وتباسىمنىڭ جىلدىق كىرىسى 80 مىڭ يۋان". اسەنجان ابدۇقيۇمدى "اۋقاتتانۋعا باستاۋشى" دەپ اتادى.

2017 ـ جىلى 7 ـ ايدا ابدۇقيۇم داڭقپەن كوممۇنيستىك پارتياعا مۇشە بولدى. "2017 ـ جىلدان قازىرگە دەيىن قىستاعىمىز پارتياعا جاڭادان 15 مۇشە قابىلدادى، كوبى ابدۇقيۇم سياقتى جاس، سىكەر"، ـ دەدى شينجياڭ ۇيعۇر اۋتونومياليق رايوندىق پارتكوم پارتيا مەكتەبىنىڭ قىستاقتا تۇرا-تىن قىزمەت اترەتىنىڭ باستىعى، قىستاقتىڭ ءبىرىنشى شۇجيى شىن دىيىڭ.

داۋىرگە ىلەسپ سەنىمىمىز نىعايدى

"بۇرىن قاراپايىم وتباسى ايەلى ەدىم، تاباتىن كىرىسىم دە جوق ەدى، سىرتقا شىعىپ باسقالار-مەن ارالاسۋدى دا قالامايتىنمىن. قازىر ءوزىم اقشا تاباتىن بولدىم، سانداەنىپ ءجۇرۋدى دە ۇناتاتىن بولدىم، سونىمەن بىرگە ءبىلىم ۇيرەندىم".

بۇرىندارى ۇيگە قونىق كەلسە بولعانى، ايشامگۇل بالاسىن قۇشاقتاپ كۇيەۋىنىڭ ارتىنا تىعىلادى ەكەن.

"بۇرىن باسقالارمەن سويلەسكەندە كۇيەۋىمە سۇيەنەتىنمىن، تۇرمىستا دا كۇيەۋىمە سۇيەنەتىنمىن، قازىر وندايى ەمەس"، ـ دەدى ايشامگۇل اشىق ـ جارقىن، نىق سەنىممەن.

سەنىم قايدان كەلدى؟ "ءوزىم اقشا تابا الاتىن بولدىم، كوزقاراسىم وزگەردى، ءتىل يگەرۋىم دە جاقساردى"، ـ دەدى ايشامگۇل كۇلە جاۋاپ بەرىپ.

2019 ـ جىلدىڭ باسىندا، قىستاق 2 ميللىون يۋان نىسان قارجىسىنا قول جەتكىزىپ، 4 جىلجاي سالىپ، گۇل ـ ءشوپ كووپەراتيۋىن قۇرىپ، گۇل ـ ءشوپ شارۋاشىلىعىن دامىتتى.

"بۇل اۋقاتتانۋدىڭ تاماشا جولى. ادامداردىڭ تۇرمىس دەڭگەيى جوعارىلادى، گۇلدەر ساتىلادى، قىستاعىمىز اۋدان قالاشىعىنان 2 كيلومەترگە جەتپەيتىن قاشىقتىقتا، تاسىمالدان دا ۇايىمدامايمىز". ابدۇقيۇم ايەلىمەن دەرەۋ اقىلداستى. "بۇل جۇمىستى ماعان تاپسىر"، ـ دەدى ايشامگۇل ىرىقتىلىقپەن سۇرانىپ.

دەرەۋ سىكە كىرىستى. 2019 ـ جىلى 2 ـ ايدا ەرلى ـ زايىپتى ەكەۋى اۋلاسىندا 4 فىن جەرگە گۇل ـ ءشوپ جىلجايىن سالدى. روزا، تاس الما، جۇنزىلان گۇلى... جاڭا سورتتاردى ۇزدىكسىز كىر-گىزۋمەن بىرگە، ايشامگۇل گۇل ـ ءشوپ كووپەراتيۋىنە ۇنەمى بارىپ، گۇل باپتاۋ تەحنيكاسىن ۇيرەندى. جىل سوڭىندا گۇلدىڭ وزىنەن ايشامگۇل تۇپ ـ تۇرا 30 مىڭ يۋان كىرىس تاپتى.

ءوزى اقشا تابا الاتىن بولعاندىقتان، سۇلۇلىقتى سۇ-يەتىن ايشامگۇل قىستاقتاعى "سۇلۇشاش شاشتارازى"نا بارۋدان ەش قورعانبايتىن بولدى.

"2018 ـ جىلدىڭ باسىندا، اۋتونومياليق رايوندىق ايەلدەر بىرلەستىگى قاشقار ايماعىندا ەڭ الدىمەن اۋىل ـ قىستاق 'اجارلاندىرۋ'، مىڭ دۇكەن قۇرىلىس نىسانىن باستاپ، ايەلدەردى ءداۋىر قادامىنا ءجىتى ىلەسىپ، تاماشا تۇرمىستا تالپىنۋعا جە-تەكتەدى". كونەشار اۋدانىندا پارتكوم ۇگىت ءبولە-مىنىڭ ورىنباسار باستىعى ياڭ چيليان بىلاي دەپ تا-نىستىردى: اۋدانداعى قازىنا قارجى بوستانىپ، وسى "كوركەمدىك ءىس"تى قولدادى، قازىر بۇكىل اۋدان-نىڭ 119 قىستاعىندا اجارلاندىرۋ، شاش جاساۋ دۇكەنى نىسكە قوسىلدى.

"بۇرىن قاراپايىم وتباسى ايەلى ەدىم، كىرىسىم دە جوق ەدى، سىرتقا شىعىپ باسقالارمەن ارالاسۋدى دا قالامايتىنمىن. قازىر ءوزىم اقشا تاباتىن بولدىم، سان-دەنىپ ءجۇرۋدى ۇناتاتىن بولدىم، سونىمەن بىرگە ءبىلىم ۇيرەندىم". كەش قارايعاندا، ايشامگۇل قىس-تاقتاعى شارۋالار كەشكى مەكتەبىنە قارايى اسىعىس ـ ۇسىگىس ءجۇرىپ بارا جاتىپ، "مەن، اۋەلى، قىستاق-تا جاڭادان قۇرىلعان ساياحات كووپەراتيۋىنىڭ زاڭدىق يەسىمىن، پۇتۇڭحۋانى جاقسى ۇيرەنىسەم، كەيىن سىرتتان كەلگەن ساياحاتشىلاردى ءوزىم دە قابىلدايمىن"، ـ دەدى.

2019 ـ جىلى 10 ـ ايدا ايشامگۇل پارتياعا مۇشە بولۇعا ءوتىنىش بەردى. ول بىلاي دەدى: پارتيا ۇيە-مىنىڭ كومەگى مەن قولداۋى بولماسا، ءوزىمنىڭ جانە قىستاقتاعى ەپەكە ـ سىڭلىلەرىمنىڭ قازىرگىدەي تاماشا ۋارى جايلى تۇرمىسى بولماس ەدى. "ءبىر مۇ-شەسى بولۇدى شىن نيەتىممەن اڭسايمىن".

كوپ جىلدىق ارمانى جۇزەگە اسىتى

"30 نەشە جىل قىستاق كادرى بولدىم، بۇرىن ىستەۋدى ويلاسام دا ىستەي الماعان كوپتەگەن ءىس بۇگىن شىندىققا اينالدى، قاتتى اسەرلەندىم".

"قىل قالامنىڭ ىسپ 'جۇڭگو' دەپ جازدى. شۇانچىڭ قاعازىن جازىپ، تاۋ ـ وزەندەردى سىزدى. قالام، سيا، قاعاز، سيا ساۋىتى كىتاپ بولمەسىندەگى 4 اسىل، جۇڭحۋا مادەنيەتىنىڭ تاريحى وتە ۇزاق"، ـ دەدى ابدۇقيۇمنىڭ 6 جاسار ۇلى ابدۇعاني ابدۇقيۇم، بالاباقشادان ءبىر ءان ۇيرەنىپ كەلگەن ەكەن، اتاسى روزى مامەتتىڭ كەلگەنىن كورىپ بالاقاي دەرەۋ ۇيە-رەنگەنىن ايتىپ بەردى.

"30 نەشە جىل قىستاق كادرى بولدىم، بۇرىن ىستەۋدى ويلاسام دا ىستەي الماعان كوپتەگەن ءىس بۇگىن شىندىققا اينالدى، قاتتى اسەرلەندىم". روزى تەبىرەنە "ءار كۇنىمىز جاڭالىققا تولى!"، ـ دەدى.

بۇرىن ايالىقتى مانگەن قىستاعىندا ادام كوپ، جەر از، كىسى باسىنا تۇرا كەلەتىن ەگىستىك جەر ءبىر مۇعا جەتپەيتىن، قىستاق تۇرعىندارىنىڭ كوبى سول از-عانتاي جەرگە سۇيەنىپ كۇنەلتەتىن. روزى بىلاي دەدى: وسى بىرنەشە جىلدا حالىققا تىيىمدىلىق جاساۋ ساياساتتارى بارعان سايىن كوبەيدى، باس شۇجي كەلگەننەن كەيىن قىستاعىمىزداعى وزگەرىستەر بارعان سايىن زورايدى. "حالىقتى اۋقاتتاندىرۋ بويىنشا جاڭا-دان بەيقۇت ءۇي سالىنىپ، جاڭادان اسفالت جولدار جاسالىپ، بۇقارانىڭ بايۋ جولى كەڭەيتىلدى".

روزى قازىر اي سايىن "ءتورت ءتۇرلى قارت" (قارت پارتيا مۇشەسى، قارت كادر، قارت ۇلگى، قارت اسكەر) تۇرمىستىق قوسىمشا قاراجاتتىنان جانە زەينەتكەرلىك قامسىزداندىرۋنىنان 1450 يۋان الادى. "جەتپىس اسادى، ناۋقاستانىپ قالسام دا الاڭدامايمىن. بۇرىن الدىمەن اقى تاپسىرىپ سوڭىنان بالنيتساعا جا-تاتىنبىز، ناۋقاستانا قالساق، سىير ساتۋعا اسعاتىنبىز. قازىر الدىمەن ەمدەلىپ، سوڭىنان اقى تولەيمىز، ەسەپتەن كوتەرۋ سالىسترماسى 85% بولدى".

جاڭادان سالىنعان توققۇزاق قالاشىعى بالاباقشاسىندا تەگىن وقىتىلاتىن بەرى ابدۇعاني بارعان سايىن زەرەك، قا-عىلەز، سۇيكىمدى بولا ءتۇستى، بۇل روزىنى قۋانتتى.

"ابدۇقيۇم باستاۋىش مەكتەپ قانا وقىعان، ەگەر كوبىرەك وقىعان بولسا، تۇرمىسى قازىرگىدەن دە جاقسى بولۋشى ەدى"، ـ دەدى وكىنىشىن جاسىرا الـ ماعان روزى نەمەرەسىن جاقسى تاربيەلەۋ بەكمىنە كەلىپ، "بالالاردى جاقسى تاربيەلەپ، قوعامعا جاراما-دى ادام ەتىپ شىعارامىن".

(ماقالا 2020 ـ جىلى 1 ـ ايدىڭ 13 ـ كۇنى «حالىق گازەتى»نده باسىلعان)

ورتەڭمىز اناعۇلىم نۇرولى

لوپ اۋدانىنداعى تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعىنان وقۋ تاۋىسقان تاربيەلەنۋشى مامەت ابدۇللا وسمان:

سەرىكتەستىكتىڭ ورنىباسار باس ديرەكتورى بولدىم

اۋىرشا بايانناننان ەستەلىك

مەنىڭ اتى ـ ءجونىم مامەت ابدۇللا وسمان، ءۇيىم لوپ اۋدانىندا، قازىر حوتاندىعى ءبىر سەرىكتەستىكتىڭ ورنىباسار باس ديرەكتورىمىن، سونىمەن بىرگە 2 سەلـ-بەستىك كووپەراتيۋىنىڭ جاۋاپتىسىمىن. قازىر ءار كۇنىم توتەنشە قارباۋلاس وتۋدە، ءبىراق وتە كوڭىلدىمىن، ويتـ-كەنى ءوزىمنىڭ كۇرەسۋىم ارقىلى باقىتتى تۇرمىسقا قول جەتكىزە الاتىندىعىمدى ءتۇسىندىم.

بۇرىن ەرەكشە اشىق ـ جارقىن، كەلىستى جىگىت ەدىم. 2011 ـ جىلى، تىشكى وڭىردەگى ءبىر ورتا تەحنيكۇم مەكتەبىنە قابىلدانىپ، اۋىل شارۋاشى-لىق ماشينالارىن قولدانۋدى جانە كۇتىمدەۋدى ۇيـ-رەندىم. ول كەزدە قۇانىشىمدا شەك بولمادى، ويتكە-نى تىشكى وڭىرلەرگە بارىپ وقۋ دەگەننىڭ ادامدى قۇاندىرارلىق ءىس ەدى، ونىڭ ۇستىنە جانىم سۇيە-تىن كاسىپتى وقىدىم.

ءبىر جىلى جازدىق دەمالىسقا تاراپ ۇيگە قايتتىم، اعايىم مەنى نزدەپ كەلىپ، ماعان: "سەن مۇسىلماننىڭ بالاسىسىڭ، سەن مەكتەپكە بارعاننان گورى مەشىتكە بارىپ نامازىڭ وقۋىڭ كەرەك، سەنىڭ ءان ايتىپ، ءبي بيلەۋىڭە بولمايدى، كوڭىل اشۋ ورندارىنا بارۋىڭا ءتىپتى دە بولمايدى، 'جات دىن-دەگىلەر' مەن ارالاسۋىڭا بولمايدى، 'جيہاد' جاساۋىڭ كەرەك، سوندا عانا ولسەڭ جاناتقا كىرە الاسىڭ، ايتپە-گەندە توزاققا تۇسەسىڭ"، ـ دەدى. اعايىمنىڭ سوزدە-رى قۇلاق تۇبىمدە جاڭعىرىپ تۇراتىن بولدى.

مەكتەپكە قايتىپ بارعاننان كەيىن، ماڭايىمنان ءان ايتىپ، ءبي بيلەگەن ۇيعۇر ساباقتاستاردى كورسەم، ولاردى "ساتقىن"، "ۇلتتىڭ ازعىنى" دەپ ياناتتادىم، ولارعا ءدىني ۇشقارى يدەيانى ءسىڭىر-دىم. وقۋ تاۋىسقاننان كەيىن ەلەكترونداق بۇيىمدار ساتاتىن سەرىكتەستىكتە قىزمەت ىستەدىم، ۇنەمى قىز-مەتتەستەرىمە ءدىني ۇشقارى يدەيانى ءناسيحاتتادىم. ءۇي اشكەيلەۋمەن شۇعىلداناتىن اعام مەن دوستارىما "جات دىندەگىلەر"مەن ساۋدا جاساماڭدار، ولارمەن سويلەسپەڭدەر دەدىم. اكە ـ شەشەم مەنىڭ ءسوز ـ ارەكەتىمدى بايقاعاننان كەيىن ىشتەي قاتتى ابىرجىپ، مەنى لوپ اۋدانىنداعى كاسىپتىك شەبەرلىككە تاربيە-لەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعىنا بارىپ ۇيرەنۋگە ءناسيحاتتادى.

باۋلۋ ورتالىعىندا، مۇعالىم ماعان: سەن ءالى جاسسىڭ، قاتەلىك وتكىزۋ قورقىنىشتى ەمەس، ماڭىز-دىسى قاتەلىكتى تۇزەتە بىلۋدە، بولاشاقتى كورە ءبىلۋ كەرەك، ـ دەدى. زاڭ بىلمەدىرىن ۇيرەنۋ ارقـ-لى مەنىڭ وي ـ سانام سەرگي باستادى. مۇعالىمنىڭ كومەكتەسۋىندە، مەنىڭ ۇيرەنۋ ناتيجەم كۇننەن ـ كۇنگە جاقسارىپ، ءوزىمدى قارا تۇنەك قاپاستان شىققاندايى سەزىندىم. ءدىني ۇشقارى يدەيانىڭ زيانى مەن ءدىني ۇشقارى ەلەمەنتتەردىڭ سۇرقيالىعىن ءتۇ-سىندىم، ءوزىمنىڭ وتكەندەگى ارەكەتتەرىمنىڭ زاڭعا قايشى بولماندىعىن تاندىم.

مۇعالىمنىڭ كومەكتەسۋىندە، مەملەكەتتە ءبىر تۇتاس قولدانىلاتىن ءتىل ـ جازۋ قابىلەتىم كورنەكتى جوعارىلادى. اۋەسىم بويىنشا، تاعى تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعىنىڭ ەلەكترونداق جابدىقتارىدى جوندەۋ كا-سىبى مەن كاسپورىن باسقارۋ ساباقتارىنا قاتىناستىم. مۇعالىمىمنىڭ شىن ىقىلاسىمەن تاربيەلەۋشىنە جانە ءوزىمنىڭ قۇلشىنىسىمنىڭ ارقاسىندا، ەلەكترونداق جابدىقتارىدى جانە ءۇي ەلەكتر جابدىقتارىن جوندەۋ تەحنيكاسىن جۇيەلى يگەرىپ الدىم.

وقۋ تاۋىسقاننان كەيىن، ءبىر سەرىكتەستىكتە ەلەكترونداق جابدىقتارىدى جوندەۋ جانە ساتۋ قىزمە-تىنە جاۋاپتى بولدىم. قوجايىن ماعان مەملەكەتتە ءبىر تۇتاس قولدانىلاتىن تىلگە بارعان سايىن جاتىلىپ كە-لەسىڭ، ونىڭ ۇستىنە كومپيۋتەر بىلىمدەرىن يگەرىپ الدىڭ، زاڭنان ساۋاتىڭ بار دەپ، ماعان سەرىكتەستىك-تىڭ ورنىباسار باس ديرەكتورلىق مىندەتىن جۇكتەدى، سونىمەن بىرگە، قارا ساڭىراۋقۇلاق ەگىنشىلىگى سەلەۋ-تىك كووپەراتيۋى مەن سويىس ۇيرەك باعىمشىلىعى سەلـ-بەستىك كووپەراتيۋىن باسقارۋعا جاۋاپتاندىردى.

قازىر سەلەبەستىك كووپەراتيۋىمىز وندىرگەن قارا ساڭىراۋقۇلاق ماڭايىمىزداعى ءارقايسى ساۋدا ەرەن بازارلارى مەن تاعامجايلارعا ساتىلۋدا، سەرىك-تەستىكتىڭ باس ديرەكتورى مەنى قىزمەتكە بەلسەنـ-دى دەپ ماقتايدى، ۇيرەنگەن بىلىمدەرىمە سۇيە-نىپ، سەرىكتەستىكتىڭ داموى بارىسىندا جولتقان كەيبىر ماسەلەلەردى شەشتىم، مەنىڭ قىزمەت قابىلە-تىم مەن قارىم ـ قاتىناس جاساۋ قابىلەتىمدى كوپشـ-لىك مويىندايدى.

قازىر قايىرلا قاراپ ويلانسام، ءدىني ۇشقارى يدەيا دەگەن مەرەز مەنىڭ كوزىمدى كولەگەيلەپ، باعدارىمنان اداستىرىپتى، ۇكىمەت ماعان شۇعىلالى جول نۇسقاعان ەكەن. قازىر مەن ايىنا 5000 ـــ 6000 يۋان كىرىس تابامىن، ەڭبەكاقىمنىڭ كوبىن اكە ـ شە-شەمە بەرەمىن. اكەم ماعان ۇيرەنىپ العا باسقاندا عانا بولاشاعىڭ بولادى دەيدى، سوندىقتان مەن ۇيرەنۋ-دى ۇزبەي جالعاستىرىپ، ءوزىمنىڭ قوس قولىما سۇ-يەنىپ اقشا تابامىن، مەن بۇدان كەيىنگى تۇرمىسىمنىڭ كۇننەن ـ كۇنگە جاقسارا تۇسەتىنىنە سەنەمىن.

(ءتىلشىمىز جىڭ رەتتەگەن)

كۇكتەم مەرەكەسىندە ەڭگىزگى ساتىنى ۇرالاۋ

قاراقاش اۋدانى جاھانباق اۋىلى داراسكال قىستاعى ساياحات شاعىن قالاشىعىن قالىپتاستىردى ـــــ

قىستاق تۇرعىندارى ۇيلەرىنىڭ ىرگەسىندە ساياحاتتان كىرىس تاباتىن بولدى

كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال اۋدانىڭ ىرىنشى ناىسىن كۇرەڭ ـ بىلگەندەرمىز

□ گازەتىمىزدىڭ جالپىلىق اقپارات قۇرالدارى ءتىلشىسى سۇڭ ياۋىن

رەتتى اسفالت جولدىڭ ەكى بويىندا كاۋاپ دۇ-كەنى، كىيم ـ كەشەك دۇكەنى، ناۋبايحانا، قاس تاسى دۇكەنى، كەپتىرىلگەن جەمىس دۇكەنى، ءتۇر-لى بۇيىمدار دۇكەنى سياقتى 113 دۇكەن قاز ـ قاتار جايعاسقان. قاقاعان قاڭتار، ساياحاتتىڭ قاۋىرت كەزى بولماسا دا، قاراقاش اۋدانى قالاشىعىنىڭ وڭ-تۇستىگىنەن 2 كيلومەتر جەردەگى يۇيحى شاعىن قالا-شىعى دۇماندى قايناعان بەينە تانىتادى.

يۇيحى شاعىن قالاشىعى قاراقاش اۋدانى جاھان-باق اۋىلىنىڭ داراسكال قىستاعىندا ايقىش ـ ۇيقىش ورنالاسقان ۇيلەر، رەتتى اۋىل ـ قىستاق كوشەلەرى، رەتتى ساپ تۇزەگەن كۇن ەنەرگيالى كوشە شامدا-رى... ساياحاتشىلاردى تاسىعان كورىكەم ات اربالار كوشەلەردە قايشالىسىپ ءجۇر، قىستىق دەمالىسقا كەلگەن ستۇدەنت ميەربان قايۇم كوز الدىنداعى وسى ءبىر شت جاڭا كورىنىستى كورىپ قاتتى اسەر-لەندى: "ۇيگە قايتپاعالى جارتى جىل بولعان، اۋىلىم-دا مۇنداي ۇلكەن وزگەرىستىڭ بولارىن، راسىندا، ويلاماپپىن، بۇرىن ساباقتاستارىمەن باس قوسۋ ءۇشىن اۋدانعا باراتىنبىز، قازىر ساباقتاستارىمدى قىستاققا كەلىپ باس قوسۋعا شاقىرا الاتىن بولدىم".

قاراقاش اۋدانى ماڭالاي اۋىلىنىڭ ورنىباسار باستىعى، جاھانباق اۋىلى داراسكال قىستاعىندا تۇرا-تىن ءبىرىنشى شۇجي يۋان سۇڭرىن بىلاي دەپ تا-نىستىردى: 2019 ـ جىلى قىستاق "اۋلا كەلبەتىن كو-رىكتەندىرۋ، قونىس ورتاسىن جاقسارتۋ، تۇرعىندارداڭ كىرىسىن ارتتىرۋ، ساياحات كاسىبىن دامىتۋ"دى نىسانا ەتىپ، قونىس ورتاسىن كۇش سالا جاقسارتتى، بۇگىنگى قىستاقتا ەرەسەن وزگەرىستەر جارىققا شىقتى.

"قىستاعىمىز اۋدان قالاشىعىنا جاقىن، توڭىرەكتە تاعى پويەز ستانسياسى، جولاۋشى تاسىمال بەكەتى بار، ارى ـ بەرى وتەتىن جولاۋشىلار كوپ. ءبىز وسى ارتقىشلىققا سۇيەنە وتىرىپ قىستاقتى ساياحات، كوڭىل اشۋ، تۇتىنۋ ءبىر تۇلعالاندىرىلعان امبەباپ شاعىن قالاشىق ەتىپ قالىپتاستىرىپ، قىستاق تۇرعىندا-رىنا ساياحاتتان كىرىس تاپتىردىق". يۇان سۇڭرىن: قازىر يۇيحى شاعىن قالاشىعىندا جيىنى 113 دۇكەن بار بولىپ، 200دەن استام كەدەي وتباسىنىڭ كىرىسىنىڭ ور-نىقتى ارتۋىنا باستاماشىلدىق ەتىپ وتىر، ـ دەدى.

يۇيحى شاعىن قالاشىعىنىڭ كىرە بەرىسىنىڭ جا-نىنداعى كاۋاپ دۇكەننىڭ كاۋاپتىڭ ءيىسى مۇرىن جارىپ، ساياحاتشىلاردى وزىنە تارتادى. "قازىر ءوز دۇكەنىم بار، قىستاقتىڭ وزىندە اقشا تاباتىن بولدىق". داراسكال قىستاعىنىڭ تۇرعىنى ابدىراحمان شاكىر تىلـ-شگە ءوزىنىڭ كاۋاپ دۇكەننىڭ قوجايىنى بولا الـ-تىندىعىن ويلاپ تا كورمەگەنىن ايتتى. وتباسىندا جەرى بولماعاندىقتان، ابدىراحمان مەن ايەلى بۇرىن اۋدان قالاشىعىندا جۇمىس ىستەيتىن.

قىستاقتىڭ ساياحات شاعىن قالاشىعىن قۇرعانىن بىلگەن سوڭ، ابدىراحمان قىستاققا قايتىپ كاۋاپ دۇ-كەننىن اشۋدى ۇيعارادى. "قىستاق كورىكەم بولدى، ساياحاتشىلار كەلگەن سوڭ، تاماققا دەگەن سۇرانىس ارتادى". ونىڭ ويلاعانىندايى، 2019 ـ جىلى 10 ـ ايدا ابدىراحمانىنىڭ كاۋاپ دۇكەنى اشىلىسىمەن ءار كۇنى ادام ايعاى ۇزىلمەدى، دۇكەن اشىلىپ 3 ايدا 40 مىڭ يۋاننان استام كىرىس تابادى.

يۇيحى شاعىن قالاشىعىندا ابدىراحمان سياقتى ساياحاتتان كىرىس تاۋىپ وتىرعان قىستاق تۇرعىندا-رى بارشىلىق. ەتىلشى قىستاق تۇرعىنى ارزىگۇل توحتىنىڭ 10 شارشى مەترگە جەتپەيتىن شاعىن دۇكە-نىنىڭ قاريدارعا تولىپ، ونىڭ الارماندارعا كيىم تاڭداپ بەرىپ جاتقانىن كوردى. "قىستاقتا كيىم ـ كەشەك دۇكەنى از، سوندىقتان ساۋدام ەتاۋىر"، ـ دەدى ارزىگۇل قاربالاستانىپ ءجۇرىپ تىلشگە.

دۇكەن اشاردان بۇرىن، ارزىگۇل قاراقاش اۋدانى قالاشىعىندا جۇمىس ىستەپتى، ايىنا تاباتىن 1500 يۋان كىرىسى مەكتەپتە وقيتىن 3 بالاعا جەتپەيـ-دى ەكەن. "قىستاقتىڭ كوركەيىپ، تازاراعانىن كورگەن سوڭ، قىستاققا قايتىپ كيىم ـ كەشەك دۇكە-نىن اشۋدى ۇيعاردىم، بالالارعا قارايلاسىپ قانا قويماي، كىرىس تابا دا الامىن. دۇكەن اشقان ءبىر-ىنشى ايداعى كىرىسىم وتكەن 2 ايداعى ەڭبەكاقىم-نان جوعارى بولدى"، ـ دەدى ارزىگۇل كۇلىپ.

"بىيل كوكتەمدە ءجۇز مۇ جەرگە كۇرىش ەگۇدى، سوندايى ـ اق 3 تەرۋ ـ ءۇزۋ باقشاسىن اشىپ، اناعۇرلىم كوپ ساياحاتشىنى شاعىن قالاشقىنا ساياحاتتاپ كەلۋگە باۋراۋدى جوسپارلاپ وتىرمىز، قىستاق تۇرعىندارى بىيل ءتىپتى جاقسى كىرىس تابۋدى كۇتۋدە". يۇان سۇڭرىن كەلەسى قادامدا قىستاقتىڭ جۇمىساق، قاتتى بولشەك قۇرىلعىلارىن انا-عۇرلىم كەمەلدەندىرىپ، اناعۇرلىم كوپ قىستاق تۇر-عىندارىنىڭ ساياحات كاسىبىن دامىتۋ ارقىلى كىرىستى ارتتىرىپ كەدەيلىكتەن ارىلۋىنا مۇمكىندىك جاسايتىنـ-دىعىن ايتتى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

تۇتاس جىلدىق قىزمەتتى جاقسى باستاۋعا، ويداعـ-داي كىرىسۋگە شىنايى كەپىلدىك ەتتى. اۋتونومياليق رايوندىق پارتكومنىڭ ورنىباسار شۇجيى، اۋتونوميا-لى رايوننىڭ ءتوراعاسى شوكىرات زاكىر ماجلىسكە قاتىناستى ءارى ءسوز سويلەدى.

ءماجلىس مىنالاردى باسا دارىپتەدى: بيىلعى جىل بەلەستىك مانگە يە ءبىر جىل، شينجياڭ كەدەي-لىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ مىندەتىن جاڭىپاي ورىن-داپ، بۇكىل ەلمەن بىرگە جاڭىپاي دوڭگەلەك داۋلەتـ-تى قوعام ورناتىپ، "ءبىرىنشى 100 جىلدىق" كۇرەس نىساناسىن جۇزەگە اسىرادى. بۇكىل رايوندا-عى ءار دارەجەلى ۇكىمەتتەر مەن ۇكىمەت تاراۋلا-رى باتىل تۇردە يدەيا مەن ارەكەتتى شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ شەشىمدەرىمەن، ورنالاستىرۋلارىمەن بىرلىككە كەلتىرۋ، اۋتونوميالى رايوندىق پارتكومنىڭ قىزمەت تالاپتارىمەن بىرلىككە كەلتىرۋ، اسىرەسە، "اۋەلگى ماقساتتى ۇمىتپاۋ، بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاۋ" نە-گىزگى تاقىرىپتىق تاربيەسىنىڭ جەتىستىكتەرىن بە-كەمدەپ، ۇكىمەتتىڭ مىندەت جاۋاپكەرشىلىگىن كۇ-شەيتىپ، جاڭىپاي زاڭ بويىنشا مىندەت انتارۋعا تاباڭـ-دى بولىپ، ۇكىمەتتىڭ قىزمەت قابىلەتى مەن قىزمەت وتەۋ ورەسىن جوعارىلاتىپ، قىزمەتتەردى تىڭعىلىقتى جاقسى ىستەۋ كەرەك.

ءماجلىس مىنالاردى باسا دارىپتەدى: ءار دارە-جەلى ۇكىمەتتەر مەن ۇكىمەت تاراۋلارى اۋتونوميالى رايوندىق پارتكومنىڭ ورنالاستىرۋلارى بويىنشا، «ۇكىمەت قىزمەتىنەن بايانداما» تۇراقتاندىرعان مە-جەلىك نسانانى توڭىرەكتەي وتىرىپ، ءتۇيىندى قىزمەت مىندەتتەرىنە مۇقيات سالىستىرىپ، تۇرالانىپ، اتقارۋ جوسپارىن جاساپ، مىندەتتەردى اشالاپ، ەگجەي ـ تەگجەيلىلەندىرىپ، ۋاقىت كەستە-سىن، جول كارتاسىن شىعارىپ، جاۋاپكەرشىلىكتى ادامعا دەيىن تىيانىقتاندىرىپ، كارتا اسىپ قويىپ شايقاس جاساپ، نسانا مىندەتتەردىڭ تولىق تابىسـ-پەن ورىندالۋىنا شىنايى كەپىلدىك ەتۋ كەرەك. قوعام ورنىقتىلىعى سىندى وسى ەڭ ماڭىزدى العى شارتتى مقتاپ يگەرىپ، قاشاندا باس نسانانى ارقاۋ ەتىپ، قاي ـ قاشان دا ساقتىق دابىلىن ۇزبەي قاعىپ، ۇنەـ-مى قىراعىلىقتى ساقتاۋ؛ جاڭا داڭۋ ۇستانىمدارىن دا-يەكتىلەندىرۋ سىندى وسى ەڭ شەشۋشى باعدارىدى مقتاپ يگەرىپ، جاڭىپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام ورناتۋ نسانا مىندەتىن ارقاۋ ەتىپ، "سان"نىڭ ۇيـ-لەسىمدى ارتۋى مەن "ساپا"نىڭ ورنىقتى جوعارىلا-ۋىن قۇلشىنا جۇزەگە اسىرۋ؛ "ءۇش ءىرى قامال الۋ شايقاسى"نىڭ جەڭىسىنە جەتۋ سىندى وسى ەڭ ماشا-قاتتى مىندەتتى مقتاپ يگەرىپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۋ-دان قامال الۋ شايقاسىنىڭ جەڭىسىنە باتىل قول جەتـ-كىزىپ، جاڭىپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعامدى ۇعىنـ-دا ورناتۋعا شىنايى كەپىلدىك ەتۋ؛ كاسىپ سالاسىن دامىتۋ سىندى وسى ەڭ قۇاتتى قوزعاۋشى كۇشتى مقتاپ يگەرىپ، قامداۋ جاعىنداعى قۇرىلىمدىق رە-فورمانى تەرەڭدەتىپ، شينجياڭنىڭ ارتقىشلىعىن ساۋـ-لەلەندىرە الاتىن، وڭىرلىك ەرەكشەلىككە يە وسـ-زامانداعى شارۋاشىلىق جۇيەسىن كۇش سالا ورناتۋ؛ حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋ سىندى وسى ەڭ ۇلكەن ساياسىدى مقتاپ يگەرىپ، حالىققا تيىمدىلىك جەتكىزۋ ينجەنەريالارىن تىڭعىلىقتى ىلـ-گەرىلەتىپ، حالىق تۇرمىسى سالاسىنا قاراتىلعان ۇسىنىلمىدى ۇزدىكسىز ۇلعايتۋ كەرەك.

ءماجلىس مىنالاردى تالاپ ەتتى: بيىلعى نسانا مىندەتتەردى جاقسى ورىندالۋدا، ءسوز جوق، پارتيا-نىڭ باسشىلىعىنا تاباندى بولىپ، نەگىزگى تاقىرىپتىق تاربيەدە قول جەتكىزگەن كورنەكتى ونىمدىلىكتەر-دى ورنىقتىلىق، داڭۋ قىزمەتتەرىن ىلگەرىلەتۋدىڭ ءىس جۇزىندەگى ارەكەتىنە جانە قۇاتتى قوزعاۋشى كۇشىنە شىن مانىندە اينالدىرىپ، ساياساتتىڭ ورايدى جاقسى پايدالانىپ، ۇكىمەتتىڭ مىندەت جاۋاپكەرشـ-لىگىن كۇشەيتىپ، شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ۇز-دىكسىز جاقسارتىپ، شينجياڭنىڭ ورنىقتىلىعىنىڭ، دام-ۇىنىڭ جاڭا جاعدايىن قۇلشىنا اشۋ كەرەك.

اۋتونوميالى رايوندىق پارتكومنىڭ تۇراقتى مۇ-شەسى، اۋتونوميالى رايوننىڭ ورنباسار ءتوراعاسى ەركىن تۇنياز، اۋتونوميالى رايوننىڭ ورنباسار ءتورا-عاسى، بيىكتۇاننىڭ سليڭيۇانى پىڭ جيارۇي ماجلىس-كە قاتىناستى. اۋتونوميالى رايوندىق پارتكومنىڭ تۇ-راقتى مۇشەسى، اۋتونوميالى رايوننىڭ ۇنەملىك ىس-تەرگە جاۋاپتى ورنباسار ءتوراعاسى جاڭ چۇنلين ءماجلىستى باسقاردى.